

1 AUGUSTUS 2020 GEMEENTE ROOSENDAAL

Evaluatierapport Ondernemersfonds Roosendaal

Evaluatierapport

Ondernemersfonds Roosendaal

© 2020 Perficio Adviseurs B.V.

IN OPDRACHT VAN	Gemeente Roosendaal
OMSCHRIJVING	Evaluatierapport Ondernemersfonds Roosendaal
DATUM	1 augustus 2020
DOOR	René Mol / Patrick 't Hart

Inhoudsopgave

01	Introductie en aanleiding evaluatie	4
02	Samenvatting.....	5
03	Achtergrond ondernemersfonds Roosendaal	6
04	Doelstelling, opzet en werkwijze van de evaluatie	7
05	Uitkomsten evaluatie Ondernemersfonds Roosendaal.....	9
06	Conclusies en aanbevelingen.....	19
07	Tot slot.....	21
	Bijlagen.....	22

01 Introductie en aanleiding evaluatie

De gemeenteraad van Roosendaal is op 19 december 2015 akkoord gegaan met het inrichten van een ondernemersfonds op basis van een jaarlijks te innen reclamebelasting bij de ondernemers van Majoppeveld en Borchwerf I. In navolging daarvan is er op 20 juli 2016 een uitvoeringsovereenkomst afgesloten tussen de gemeente en de Stichting Ondernemersfonds Roosendaal (hierna "SOFR"). De uitvoeringsovereenkomst loopt af op 31-12-2020. Voor die tijd zal het college van B&W de gemeenteraad een voorstel doen om de afspraken wel of niet te continueren, eventueel met een aantal wijzigingen ten opzichte van de huidige situatie.

Het college van B&W heeft in mei 2020 opdracht gegeven tot het uitvoeren van een evaluatie over de gehele periode sinds de oprichting van SOFR, uit te voeren door een onafhankelijke partij. Hiervoor is Perficio Adviseurs (hierna "Perficio") aangewezen. Ook heeft het college de ondernemersverenigingen van Majoppeveld ("OVM") en Borchwerf ("OVB") gevraagd om aan te geven of zij door willen met het ondernemersfonds. De schriftelijke reactie daarop is meegenomen in deze evaluatie.

De uitkomsten van deze evaluatie gaan naar de gemeenteraad met een voorstel van de wethouder over het vervolg van het ondernemersfonds.

De evaluatie is in juni 2020 uitgevoerd door René Mol en Patrick 't Hart, senior adviseurs van Perficio.

02 Samenvatting

In juni 2020 heeft Perficio Adviseurs in opdracht van de gemeente Roosendaal een evaluatie uitgevoerd over de effecten van het in 2016 gestarte ondernemersfonds. Onderzocht is hoe tevreden ondernemers en betrokken besturen van de ondernemersverenigingen op Majoppeveld en Borchwerf 1 zijn over de activiteiten en de effecten voortkomend het ondernemersfonds. Het ondernemersfonds wordt beheerd door de Stichting Ondernemersfonds Roosendaal. De middelen voor het ondernemersfonds komen voort uit de jaarlijks door ondernemers te betalen reclamebelasting en een gemeentelijke bijdrage. De twee ondernemersverenigingen OVM en OVB zorgen voor jaarlijkse activiteiten op de beide bedrijfsterreinen op basis van een eigen visie en activiteitenplan.

Uit de evaluatie komt naar voren dat gemeente, ondernemers en besturen tevreden zijn over de werking en inrichting van het ondernemersfonds. De middelen zijn goed besteed en de beide bedrijventerreinen zijn op het gebied van schoon, heel en veilig er aantoonbaar op vooruit gegaan. Alle partijen willen de komende jaren het ondernemersfonds continueren. Uit de gesprekken die voor deze evaluatie zijn gevoerd komen ook punten naar voren, die mogelijk tot enige bijstelling van de uitvoering van het ondernemersfonds kunnen leiden. In de conclusies en aanbevelingen van deze rapportage zijn deze punten opgenomen.

03 Achtergrond ondernemersfonds Roosendaal

03.1 Ontstaan en doelstellingen ondernemersfonds

Het initiatief voor een ondernemersfonds is ontstaan vanuit de doelstelling van een groep ondernemers en de gemeente Roosendaal om te werken aan de verbetering van het ondernemersklimaat en de economische vitaliteit van de bedrijventerreinen Majoppeveld en Borchwerf I in Roosendaal. Om het ondernemersfonds onafhankelijk van de gemeente en de ondernemersverenigingen onder te brengen, is op 6 juli 2016 de Stichting Ondernemersfonds Roosendaal ("SOFR") opgericht.

De stichting heeft vier statutair vastgestelde doelstellingen:

- 1) Zorg dragen voor een goed beheer van de bedrijventerreinen Majoppeveld en Borchwerf te Roosendaal, het beheer en de aanwending van daarvoor bestemde subsidiegelden en andere inkomsten, een en ander ter bestending en bevordering van de economische vitaliteit en een aantrekkelijk ondernemersklimaat.
- 2) De handhaving en verbetering van de bedrijventerreinen Majoppeveld en Borchwerf als lokale maar ook regionaal en internationaal verzorgende bedrijventerreinen.
- 3) Het stimuleren en ondersteunen van activiteiten die het collectief belang van de Ondernemersverenigingen Majoppeveld en Borchwerf en de belangen van hun leden dienen.
- 4) Het beheer en de besteding van gelden in een "ondernemersfonds" dat de ondernemers gevestigd op Majoppeveld en Borchwerf hebben bijeengebracht en bestemd zijn om de kwaliteit, leefbaarheid en veiligheid of ander aspect waarvan een positieve impuls uitgaat te vergroten.

De activiteiten worden omschreven in een jaarlijks op te leveren plan. Bij de start van het SOFR zijn de bedrijventerreinen Majoppeveld en Borchwerf I aangesloten. Het SOFR heeft een stichtingsbestuur met vertegenwoordigers namens beide bedrijventerreinen.

De financiering van de activiteiten vindt jaarlijks plaats middels de heffing van een reclamebelasting en wordt aangevuld met een bijdrage van de gemeente. SOFR zorgt dat met deze gelden de vooraf met de ondernemersverenigingen overeengekomen activiteiten worden uitgevoerd en daarmee de beoogde resultaten worden behaald.

04 Doelstelling, opzet en werkwijze van de evaluatie

04.1 Onderzoeksvraag

In de opdrachtformulering van de evaluatie is vastgesteld dat de evaluatie van het ondernemersfonds gericht is op:

- De **benutting van de jaarlijkse middelen** door SOFR en de ondernemersverenigingen Borchwerf I en Majoppeveld in relatie tot de jaarlijks afgesproken activiteiten
- De **feitelijke uitkomsten** en effectiviteit van de uitgevoerde activiteiten
- De **tevredenheid** van ondernemers, bestuurders en ambtenaren over de werkwijze, de samenwerking en de resultaten

Uiteindelijk heeft deze evaluatie als hoofddoel om:

- Input op te leveren voor de navolgende besluitvorming rondom continuering van het ondernemersfonds en/of de eventuele aanpassing van de wijze waarop SOFR en de regeling zijn ingericht.

04.2 Opzet onderzoek en verantwoording werkwijze

In de uitvoering van deze evaluatie zijn de volgende stappen doorlopen:

<i>Analyse</i>	Analyse van de regeling, activiteitenplannen, begrotingen en jaarrekeningen en jaaroverzichten (zie opgave in bijlage B)
<i>Ontwerp en afstemmen aanpak</i>	Afstemming van de aanpak met de opdrachtgever inclusief het vaststellen van personen die Perficio gaat interviewen
<i>Opstellen interviewvragen</i>	Opstellen interviewvragen, die vooraf met de geïnterviewden zijn gedeeld ter voorbereiding
<i>Vaststellen geïnterviewden</i>	Interviews met: <ul style="list-style-type: none"> • Afvaardiging bestuur SOFR • Afvaardiging bestuur ondernemingsvereniging Borchwerf I • Afvaardiging bestuur ondernemingsvereniging Majoppeveld • 2 tot 3 ondernemers Borchwerf I • 2 tot 3 ondernemers Majoppeveld • De Parkmanagers van beide terreinen • Bij SOFR betrokken ambtenaren • Vertegenwoordiger Belastingssamenwerking West-Brabant • Verantwoordelijk wethouder
<i>Samenstellen evaluatierapport</i>	Op basis van de analyse en de uitkomsten uit de interviews stelt Perficio een evaluatierapport op. De uitkomsten van de interviews worden samengevat in het rapport. Er worden geen detailverslagen van de interviews opgeleverd. Het conceptevaluatierapport is zonder conclusies en aanbevelingen voorgelegd aan de besturen van SOFR, OVB en OVM om eventuele correcties aan te geven. Alle drie hebben zij daarvan gebruik gemaakt.

Evaluatierapport

Ondernemersfonds Roosendaal

<i>Aanbieden evaluatierapport aan Wethouder</i>	Na bespreking van het conceptrapport met de wethouder, de voorzitter van SOFR en de betrokken ambtenaar, heeft Perficio het evaluatierapport opgeleverd aan de wethouder.
---	---

Een lijst met geïnterviewden is opgenomen in bijlage A. De selectie van de geïnterviewde ondernemers is onafhankelijk door Perficio uitgevoerd. Van de gesprekken zijn notities gemaakt maar geen formele verslagen. De uitkomsten van de interviews zijn samengevat in dit evaluatierapport en niet terug te herleiden naar individuele geïnterviewden. Deze aanpak is vooraf met de geïnterviewden gedeeld.

05 Uitkomsten evaluatie Ondernemersfonds Roosendaal

05.1 Algemeen beeld

Alle gesproken partijen zijn tevreden over de resultaten die tot op heden zijn bereikt vanwege de beschikbaarheid van het ondernemersfonds. Vooral de (innovatieve) inzet van de Parkrangers krijgt heel veel lof. Maar ook de bereikbaarheid en activiteiten van de Parkmanagers, de communicatie naar de bedrijven en de initiatieven van beide besturen worden daarbij genoemd. De bedrijventerreinen zijn door de beschikbare middelen op het gebied van schoon, heel en veilig de afgelopen jaren goed vooruitgegaan en voor Majoppeveld geldt dat in het bijzonder. Uit het onderzoek komen ook enkele kritische geluiden en voorstellen voor de toekomst naar voren. In dit hoofdstuk zijn die nader toegelicht.

05.2 Resultaten van de activiteiten

Sinds de oprichting van SOFR maken beide ondernemingsverenigingen jaarlijks een activiteitenplan. In dit activiteitenplan wordt de visie van de vereniging beschreven en de activiteiten benoemd die voor komend jaar op de planning staan in het kader van de besteding van de gelden van het ondernemersfonds ten faveure van het verbeteren van het ondernemersklimaat. Deze plannen worden besproken met het bestuur van SOFR die er vervolgens, met eventuele wijzigingen, haar goedkeuring aan geeft. Gebleken is dat er over het algemeen bij alle partijen tevredenheid is over deze werkwijze.

05.2.1 Inhoudelijke analyse activiteitenplan Majoppeveld

In de jaarplannen van ondernemersvereniging Majoppeveld (OVM) zit een herkenbare lijn. Na een focus bij de start op het schoon krijgen en houden van het terrein (2016/2017), is de focus uitgebreid naar veiligheid (2017/2018) en vervolgens naar toekomstbestendigheid en duurzaamheid (2018/2019 en verder).

De belangrijkste resultaten van de afgelopen 4,5 jaar kunnen als volgt worden samengevat:

Onderwerp	Activiteiten
<i>Parkmanagement</i>	Uitbreiding van de inzet van een parkmanager als aanspreekpunt voor de ondernemers, gehuisvest op het terrein. Geeft uitvoering aan de activiteiten in het jaarplan.
<i>Collectieve beveiliging</i>	Introductie van een nieuw veiligheidsconcept en uitbreiding met Parkrangers als gastheren van de beide terreinen met periodieke patrouille-rondes. Bezit en behoud van het Keurmerk Veilig Ondernemen.
<i>Onderhoud van de openbare ruimte</i>	Extra onderhoud van het groen in de openbare ruimte, uitbesteed aan BTL.
<i>Toekomstbestendigheid</i>	Oprichting van een eigen Energie Service Coöperatie voor het opwekken van schone energie. Uitvoeren van footprint scans gericht op energie en duurzaamheid bij inmiddels meer dan 100 aangesloten ondernemers. Ontwikkeling van een Masterplan gericht op verduurzaming en vergroening van het bedrijventerrein.

Evaluatierapport

Ondernemersfonds Roosendaal

	Gestart met proef rondom bereikbaarheid met openbaar vervoer, middels een busje dat rijdt tussen het NS station en 4 stopplaatsen op Majoppeveld.
<i>Promotie en welzijn</i>	Introductie van LED welkomstborden, gratis bewegwijzering en een website.
	Gebruik van het communicatie platform Chainels.
	Introductie van het Roosendaal In Business (RIB) Magazine welke tweejaarlijks off- en online wordt verspreid.
	Organiseren van netwerkbijeenkomsten.
	Organiseren van een Themadag Duurzaamheid.

Voor de komende periode van 2021 tot 2025 heeft OVM als ambitie:

- Omvorming naar Duurzaam Groen 2020 – 2030
- Vervolg Duurzame Energie
- Van Afval naar Grondstof, Circulariteit
- Duurzame Mobiliteit
- Optimaliseren Veiligheidsconcept (o.a. extra LED schermen en camera's)
- Jaarlijkse organisatie Themadag Duurzaamheid
- Samenwerking met gemeente Roosendaal, andere bedrijventerreinen en ZLTO (agrariërs)
- Betrokkenheid ondernemers en pandeigenaren vergroten
- Realiseren Truckparking

Het masterplan gericht op de omvorming naar Duurzaam Groen 2020 – 2030 ziet er veelbelovend en inspirerend uit.

05.2.2 Inhoudelijke analyse activiteitenplan Borchwerf I

In de jaarplannen van ondernemersvereniging Borchwerf I richt de visie zich op het bereiken van een “groter collectief bewustzijn op het gebied van Schoon, Heel, Veilig en Duurzaam” en het creëren van een toekomstbestendig bedrijventerrein.

Wat opvalt aan de jaarplannen is dat er veel overlap te zien is tussen de jaren 2017, 2018, 2019 en 2020. Dezelfde onderwerpen en acties komen steeds terug. Er lijkt daardoor minder sprake van een ontwikkeling van ambitie en vooruitgang in realisatie. De plannen zijn vooral praktisch van aard en minder gericht op beoogd effect en resultaat.

Het effect van de Parkrangers is in het jaarplan van 2020 toegelicht aan de hand van het sterk dalende aantal meldingen en gedane interventies. Deze concreetheid geeft aan dat er goede resultaten mee worden bereikt, hetgeen overeenkomt met de bevindingen uit de interviews.

De belangrijkste resultaten van de afgelopen 4,5 jaar kunnen als volgt worden samengevat:

Onderwerp	Activiteiten
<i>Parkmanagement</i>	Uitbreiding van de inzet van een parkmanager als aanspreekpunt voor de ondernemers, gehuisvest op het terrein. Geeft uitvoering aan de activiteiten in het jaarplan.

Evaluatierapport

Ondernemersfonds Roosendaal

<i>Schoon terrein</i>	Het schoon en heel houden van het bedrijventerrein in samenwerking met WVS, Saver en het gemeentelijk aannemingsbedrijf.
<i>Collectieve beveiliging</i>	Introductie van een nieuw veiligheidsconcept en uitbreiding met Parkrangers als gastheren van de beide terreinen met periodieke patrouille-rondes.
	Bezit en behoud van het Keurmerk Veilig Ondernemen.
<i>Groen</i>	Extra groenbeheer (door WVS) naast gemeente Roosendaal.
<i>Parkeerproblematiek</i>	Inventarisatie en rapportage vrachtwagenproblematiek.
<i>Communicatie en Promotie</i>	Introductie van LED welkomstborden en een website.
	Gebruik van het communicatie platform Chainels.
	Introductie van het Roosendaal In Business (RIB) Magazine welke tweejaarlijks off- en online wordt verspreid.
	Organiseren van (netwerk) bijeenkomsten.

In de ambitie voor de lange termijn richt het bestuur zich, zoals de jaren daarvoor, op de vier speerpunten; Schoon, Heel, Veilig en Duurzaam. Hoe deze weg eruit ziet wordt niet echt duidelijk uit de plannen of uit de brief van het Bestuur rondom het continueren van de verordening. Als het gaat om Duurzaamheid, wordt een eerste stap gezet met het in kaart brengen van welke collectieve mogelijkheden voor het bedrijventerrein Borchwerf I er zijn. Daarbij wordt een nulmeting middels een footprint analyse niet uitgesloten. Het jaar 2020 staat in het teken van inventariseren, oriënteren en het delen van informatie, ook via voorbeeldprojecten en thematische ondernemersbijeenkomsten.

05.2.3 Beoordeling van de activiteiten door de ondernemers

Zonder uitzondering zijn de gesproken ondernemers positief over de uitgevoerde activiteiten. Het beeld dat uit de gesprekken ontstaat is het volgende:

- Er heerst algehele tevredenheid over de uitgevoerde activiteiten en de behaalde resultaten op beide terreinen
- Er is geen twijfel over het feit of op beide terreinen de goede activiteiten zijn en worden uitgevoerd

Op de vraag welke behaalde positieve resultaten ondernemers zien, kwamen onderstaande punten heel vaak terug:

1. De inzet van de Parkrangers
2. Toegenomen veiligheid van beide terreinen
3. Toegenomen schoonheid en netheid van beide terreinen
4. De communicatie via het Chainels platform
5. De inzet op duurzaamheid en toekomstbestendigheid

In paragraaf 5.3 gaan we nader in op de mate van tevredenheid bij de ondernemers.

05.2.4 Activiteitenplan SOFR

In de uitvoeringsovereenkomst tussen de gemeente en SOFR is vastgesteld dat SOFR jaarlijks een activiteitenplan maakt. Dit gebeurt in de praktijk niet. Beide ondernemingsverenigingen maken een eigen activiteitenplan. SOFR beoordeelt deze plannen en geeft daaraan haar fiat. SOFR verricht niet zelfstandig aanvullende activiteiten.

05.3 Tevredenheid bij de ondernemers

Het ondernemersfonds is er hoofdzakelijk voor de bedrijven op beide terreinen. De mate van tevredenheid van de bedrijven over de resultaten van het fonds vormt een belangrijke indicator voor het draagvlak voor het fonds en haar activiteiten. In de gesprekken met de bedrijven is een beeld gevormd op twee gebieden:

- De mate van tevredenheid bij de bedrijven over de resultaten van het ondernemersfonds
- De bereidheid bij de bedrijven om na 31-12-2020 door te gaan met het ondernemersfonds

De mate van tevredenheid van de ondernemer over de resultaten van het ondernemersfonds is opgevraagd langs twee vragen:

1. Wat gaat er goed in uw ogen?
2. Wat kan er beter?

Zoals eerder aangegeven is er een aantal onderwerpen dat in vrijwel elk gesprek naar voren komt als het gaat om resultaten van het fonds waar ondernemers positief over spreken. Deze top 5 wordt hieronder nader toegelicht.

<i>De inzet van de Parkrangers</i>	De impact van de Parkrangers wordt als zeer positief beoordeeld. De rangers zijn zeer zichtbaar, reageren snel en spreken mensen (van hangjongeren tot dealers tot wildparkeerders) aan op gedrag. Ze volgen meldingen consequent op. Zowel bij leden als bij niet leden staat de inzet van de Parkrangers niet ter discussie. Enkele ondernemers zijn wel van mening dat de gemeente dat feitelijk zou moeten bekostigen.
<i>Toegenomen veiligheid van beide terreinen</i>	De resultaten zijn zichtbaar, de veiligheid is zowel gevoelsmatig als meetbaar sterk verbeterd. Naast de Parkrangers dragen ook de LED schermen volgens iedereen daaraan bij,
<i>Toegenomen schoonheid en netheid van beide terreinen</i>	Ondernemers zijn zeer tevreden over de staat van de terreinen als het gaat om schoonheid en netheid. Het groen wordt goed onderhouden en er is consequent aandacht voor afval en zwerfvuil.
<i>De communicatie via het Chainels platform</i>	Ondernemers zijn te spreken over de inzet van Chainels als platform voor dagelijkse en meer lange termijn communicatie. Ze zijn daardoor allemaal tegelijk en consistent op de hoogte van zaken die spelen.
<i>De inzet op duurzaamheid en toekomstbestendigheid</i>	De gesproken ondernemers ondersteunen de richting van duurzaamheid en toekomstbestendigheid op beide terreinen. Enkele ondernemers vragen zich wel af hoe belangrijk dit thema door alle ondernemers wordt gevonden (leden en niet leden). De aanname is dat niet alle ondernemers hiermee actief bezig zijn of willen zijn.

Naast deze top 5 werden door de ondernemers de volgende punten die goed werken genoemd. Aangezien deze minder frequent zijn benoemd, zijn ze hier als letterlijke quotes weergegeven:

<i>Richting en ambitie</i>	“Als ik het vergelijk met terreinen op andere plekken doen we hier gewoon de goede dingen!”
<i>Richting en ambitie</i>	“We spelen in op verplichtingen die er vanuit de overheid op het terrein van duurzaamheid toch gaan komen, daar sta ik volledig achter”.

Evaluatierapport

Ondernemersfonds Roosendaal

<i>Rol Park Management</i>	"Parkmanager doet goed werk, positieve insteek". Vragen worden snel opgevolgd, ook richting gemeente".
<i>Samenwerking overheid</i>	"Samenwerking gemeente, politie en brandweer is in de afgelopen jaren echt verbeterd door de totstandkoming van het fonds".
<i>Duurzaamheidsdag</i>	"De Duurzaamheidsdag is een zeer goed initiatief, jammer dat het dit jaar niet door kan gaan".
<i>Initiatief</i>	"Er worden zaken aangepakt. We doen dat als ondernemers vanuit onze eigen verantwoordelijkheid. Dat spreekt me aan".
<i>Draagvlak</i>	"In het begin was er veel weerstand bij veel ondernemers. Na 4,5 jaar is die discussie er vrijwel niet meer".
<i>Videopalen, borden en signalering</i>	"Deze functioneren goed en zorgen voor een goede uitstraling".
<i>Reclamebelastingregeling</i>	"De regeling werkt an sich. Gaat uit van solidariteit en collectiviteit".

Alle ondernemers die in de interviews zijn gesproken benoemen **verbeterpunten** die terug te brengen zijn naar vijf hoofdonderwerpen. Het gaat daarbij over de volgende zaken:

- 1) Verbetering van de informatievoorziening en communicatie
- 2) Aanpassing van de reclamebelasting
- 3) Onvoldoende betrokkenheid
- 4) Bestuur en organisatie
- 5) Financieel

Bij elk hoofdonderwerp hebben we een aantal quotes verzameld die de aard van de verbeterpunten kleur geven. Specifiek voor het onderwerp **Reclamebelasting** geldt dat het beeld is ontstaan dat er nog steeds een groep ondernemers is die het absolute bedrag aan reclamebelasting dat zij moet betalen, te hoog vindt, om verschillende redenen. Hoe groot deze groep ondernemers exact is, is in deze evaluatie niet vastgesteld.

Bij het onderwerp **Bestuur en Organisatie** is een aantal keer aangegeven dat de samenstelling van het SOFR-bestuur meer onafhankelijk zou mogen zijn van de ondernemersverenigingen.

Op het vlak van **Financiën** zijn opmerkingen gemaakt over de benutting van de gelden met als gevolg een opbouw van reserves bij SOFR. Hierop wordt in de paragraaf Financieel nader ingegaan.

Enkele quotes uit de interviews geven duiding:

<i>Informatievoorziening en communicatie</i>	"De informatievoorziening omtrent het fonds liep/loopt voornamelijk via huurder. Pandeigenaren missen daarom zaken, maar hebben ook een belang".
	"Ik hoor eigenlijk niet veel over het ondernemersfonds"
	"Als nieuw lid lijkt me een infoavond voor nieuwe leden/ nieuwe ondernemers op het terrein een goed idee".
	"In alle opzichten is het belangrijk om aandacht te geven aan de verschillen in typen bedrijven (ondernemers versus bedrijven, positie van grote bedrijven, leden versus niet leden)"

	"Ik zou graag een betere informatievoorziening zien rondom de voorgenomen plannen en de realisatie"
<i>Reclamebelastingregeling</i>	"De inrichting van de staffel voor de heffingsmaatstaf is uit verhouding. Het gevolg is dat je met een klein pand al snel bijna het maximum betaalt terwijl de zeer grote bedrijven ditzelfde maximum betalen".
	"Het is onredelijk dat de grootste bedrijven net zoveel betalen als veel van de kleinere bedrijven".
	"Ik ervaar voor mijn onderneming te weinig toegevoegde waarde t.o.v. het betaalde bedrag"
	"Starters zouden gefaseerd moeten kunnen betalen omdat de aanslag voor veel starters fors is".
<i>Betrokkenheid</i>	"De opkomst tijdens georganiseerde bijeenkomsten is over het algemeen laag. De BBQ van 2019 vormt een goede uitzondering".
	"De betrokkenheid van de ondernemers is laag. Weinig ondernemers zijn echt betrokken bij het fonds. Het zijn toch vooral de bestuurders die er de meeste energie insteken".
	"We moeten werken aan nog meer gezamenlijkheid over de verenigingen heen".
<i>Bestuur en organisatie</i>	"Er zou meer onafhankelijkheid in de samenstelling van het SOFR-bestuur aanwezig moeten zijn". "Zorg ervoor dat bestuursleden van OVM en OVB geen lid van het SOFR-bestuur kunnen worden en zorg dat ook niet-leden in het SOFR-bestuur komen, aangevuld met externen".
	"Ik stel voor om de (voortgangs-) gesprekken tussen SOFR-bestuur en beide verenigingen niet meer apart maar samen te doen".
	"Ik ben een voorstander van een strakkere opvolging van de vooraf afgesproken activiteiten gedurende het jaar".
<i>Financieel</i>	"Ik vind dat het niet mogelijk moet zijn om (grote) reserves op te bouwen binnen het fonds. Het doel moet zijn om de gelden in het belang van de ondernemers goed te besteden, niet om het op te potten".
	"Ik vind de uitgaven voor het parkmanagement veel te hoog".

05.4 Bereidheid bij de ondernemers

In de interviews met de ondernemers komt de wens naar voren om het fonds te continueren na 1-1-2021. De mate waarin varieert tussen:

- "We hebben goud in handen. Het zou een enorme stap terug in de tijd zijn als we niet doorgaan met het fonds".
- "We moeten doorgaan, maar wel met een aangepaste tarifiering in de reclamebelasting verordening".

Over de richting en ambitie van het fonds is weinig verschil van mening. Over de toepassing van de reclamebelasting als middel om de activiteiten te financieren is geen discussie. De vorige paragraaf liet zien dat er wel wensen tot aanpassing bestaan, gericht op de maatstaf tot heffing. Een deel van de ondernemers vindt de reclamebelasting te hoog.

05.4.1 Intenties van de ondernemingsverenigingen OVM en OVB

Beide ondernemingsverenigingen hebben in mei 2020 middels een brief aan het college van B&W laten weten hoe zij staan tegenover een verlenging van de huidige regeling en vorm van invordering van reclamebelasting en de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage. Hieronder volgt een samenvatting van de strekking van beide brieven.

Uit de brief van Ondernemingsvereniging Borchwerf I (d.d. 28-05-2020) blijken de volgende zaken:

- Het bestuur is **unaniem voorstander** om “de verordening op de heffing en de invordering van reclamebelasting op de bedrijventerreinen Borchwerf I en Majoppeveld te continueren”
- Het bestuur schets een **positief beeld** van de activiteiten en successen die in de afgelopen jaren zijn behaald middels de financiële middelen die voortkomen uit de verordening
- Het bestuur meldt dat het **geen exclusiviteit** heeft op het aanwenden van de gelden. Elke gevestigd bedrijf of gevestigde ondernemer op het bedrijventerrein kan zijn of haar ideeën uitwerken in een plan en dat plan voordragen aan SOFR (uit het interview met het bestuur blijkt dat het bestuur hiermee wil zeggen dat SOFR meer stimulerend naar deze bedrijven zou moeten zijn om met voorstellen te komen)
- In deze context is het bestuur van mening “dat de huidige ‘**Maatstaf van heffing**’ zoals beschreven in art. 6 van de Verordening op de heffing en de invordering van reclamebelasting op de bedrijventerreinen Borchwerf I en Majoppeveld mogelijk opnieuw berekend/vastgesteld zou kunnen worden”

Uit de brief van Ondernemingsvereniging Majoppeveld (d.d. 28-05-2020) blijken de volgende zaken:

- Het bestuur beschrijft “de **ambitie** om van Majoppeveld één van de aantrekkelijkste bedrijvenparken van West-Brabant te maken”
- Het bestuur “vindt **unaniem** dat het ondernemersfonds voortgezet dient te worden voor de komende 5 jaar om de ambities waar te maken”
- Het bestuur laat een korte inhoudelijke **evaluatie** zien op de thema's die vanuit de visie van de Ondernemingsvereniging Majoppeveld als van belang worden gezien

05.5 Inrichting en uitvoering governance

Het ondernemersfonds is ondergebracht in een stichting, terwijl OVM en OVB, verenigingen zijn. De besturen van OVM en OVB bepalen feitelijk wat er voor activiteiten op hun bedrijventerrein worden uitgevoerd. Als lid van de ondernemingsverenigingen kan een individueel bedrijf op democratische wijze invloed uitoefenen op het beleid van het bestuur van de ondernemingsvereniging. SOFR kent de gelden toe aan de verenigingen en ziet toe op een doelmatige besteding. SOFR heeft daarom ook geen eigen visie of strategie en stuurt niet inhoudelijk op de activiteitenprogramma's van de beide verenigingen. De keuze voor een stichting voor het ondernemersfonds is daarmee vanuit governance oogpunt gezien voor de hand liggend.

Tijdens de gesprekken zijn enkele opmerkingen gemaakt over de inrichting, besturing en (financiële) verantwoording door SOFR.

05.5.1 Inrichting bestuur

In de statuten van SOFR is in artikel 4 vastgesteld dat:

- Het bestuur bestaat uit minimaal 3 en maximaal 5 leden
- Elke ondernemingsvereniging vaardigt een bestuurslid af, al dan niet lid van de vereniging
- Deze beide bestuursleden stellen een derde onafhankelijk bestuurslid aan, die tevens voorzitter is
- En deze drie bestuursleden kunnen vervolgens nog een vierde of vijfde bestuurslid benoemen

In de toelichting bij de adviesnota in 2015 van het college aan de Raad wordt genoemd dat ook niet-leden van de ondernemersverenigingen van de twee bedrijventerreinen zullen worden vertegenwoordigd in het bestuur van de stichting, maar in de praktijk is hier geen invulling aan gegeven. Dat heeft vooral een praktische reden, omdat er zich geen potentiële bestuursleden uit deze groep bij een oproep hebben gemeld.

Zonder diepgaand onderzoek gedaan te hebben, is te stellen dat het bestuur van SOFR de regels uit haar statuten volgt. Er is een rooster van aftreden voor de bestuursleden.

05.5.2 Doelgroep

In de statutaire doelstellingen wordt gesproken over “het stimuleren en ondersteunen van activiteiten die het collectief belang van de Ondernemersverenigingen Majoppeveld en Borchwerf en de belangen van hun leden dienen”. Wat opvalt is dat het belang van de verenigingen wordt benoemd terwijl het bestaansrecht van het fonds het dienen van de bedrijven op beide terreinen is en niet (alleen) de ondernemersverenigingen.

05.5.3 Verantwoording

Over 2018 heeft SOFR voor het eerst ook een jaarverslag uitgebracht, naast de jaarrekening. Het jaarverslag 2018 kent een korte verantwoording van SOFR over de samenstelling bestuur, vergaderfrequentie en de acties om te komen tot financiële verslaglegging. Verder bestaat dit jaarverslag uit de rapportages van OVM en OVB over dat jaar. Er is geen financiële rapportage in dit jaarverslag opgenomen. In enkele interviews is naar voren gekomen dat SOFR meer transparant in haar verantwoording naar alle bedrijven zou moeten zijn door haar jaarverslag en jaarrekening te publiceren.

05.6 Uitvoering van de regeling

05.6.1 SOFR en ondernemersverenigingen

Bij aanvang is een keuze gemaakt voor de reclamebelasting. Alternatief was om de BIZ regeling toe te passen conform de Wet op de bedrijveninvesteringszones (“BIZ”). Voor de BIZ moet voldoende gemeten draagvlak zijn bij eigenaren en gebruikers. Het voordeel ten opzichte van de reclamebelasting is dat het ook mogelijk is om de eigenaren bij de heffing te betrekken. Dat is niet mogelijk bij de reclamebelasting. De ondernemersverenigingen willen graag dat de huidige regeling van toepassing blijft de komende jaren, maar op termijn is betrokkenheid van eigenaren wel steeds meer van belang, zeker als het gaat om duurzaamheid. Eén van de gesproken ondernemers is als eigenaar/verhuurder ook van mening dat hij meer geïnformeerd zou willen worden.

05.6.2 Gemeente Roosendaal

Uit de interviews met de betrokken gemeentebambtenaren ontstaat het beeld van een stabiele en goedlopende uitvoering. Na 4,5 jaar kan gezegd worden dat er weinig tot geen problemen zijn. Na een lastige aanvang met veel vragen en discussie over de regeling verloopt de uitvoering soepel. Zowel de samenwerking met de Stichting als met de Belastingen Samenwerking West-Brabant verloopt goed. Vanuit de ondernemers zijn er incidenteel nog vragen over de uitleg van de regeling. Met dit beeld en gezien het lage kostenniveau van de uitvoering, zien de ambtenaren op dit moment geen verbeterpunten of aanleiding voor aanpassing in de regeling of de uitvoering ervan.

De bestuurlijke samenwerking tussen de wethouder, het bestuur van de stichting en de besturen van de verenigingen verlopen naar wens. De besturen zijn wel unaniem van mening dat de gemeente meer vaart mag maken met het realiseren van een extra truckparking voor Majoppeveld en Borchwerf.

05.6.3 Belastingssamenwerking West-Brabant

Vanuit de Belastingssamenwerking West-Brabant ("BWB") wordt aangegeven dat de verordening voor de inning van reclamebelasting complex is. Met name bij het verwerken van de aanslagen in het eerste jaar, toen voor elke ondernemer de heffingsgrondslag bepaald moest worden. Het in kaart brengen van o.a. (de ligging van) vestigingen en de samenstelling van bedrijfsverzamelgebouwen kostte veel tijd en effort. Bedrijven die tegen de regeling waren hebben bij aanvang veel bezwaarschriften en vragen ingediend bij de BWB. Exacte cijfers hierover zijn niet beschikbaar.

Nu de verordening bijna 5 jaar is uitgevoerd, lijkt iedereen eraan gewend. De hoeveelheid interactie is steeds verder afgenomen en de situatie is stabiel. De interactie met ondernemers is goed. Er zijn soms vragen, bijvoorbeeld omtrent een verhuizing. De samenwerking met de gemeente verloopt goed. Er zijn vanuit de gemeente soms vragen over de uitvoering. De communicatie via de regiefunctionaris van de gemeente verloopt daarbij uitstekend. De regeling zelf zou op punten eenvoudiger kunnen. Met name artikel 1 lid d.2 maakt dat bij 2 of meer panden, het nodig kan zijn om ter plekke te gaan kijken hoe e.e.a. precies in elkaar zit. Dit maakt de uitvoering bewerkelijk.

05.7 Financieel

05.7.1 Verantwoording benutting gelden

De financiële rapportages van SOFR zijn de afgelopen jaren steeds beter inzichtelijk geworden op het punt van waar activiteiten wel gepland waren, maar niet uitgevoerd zijn en wat daarvan de financiële consequenties zijn. Een overzicht van SOFR uit 2020 geeft hierover met terugwerkende kracht een goed inzicht. SOFR publiceert deze informatie niet richting gemeente en ondernemers, maar stelt de rapportages wel beschikbaar aan de besturen van OVM en OVB.

Daarnaast stelt de accountant, DGD Administratie- en Belastingadviseurs, jaarlijks een jaarrekening op vanuit de samenstellingsopdracht die zij van SOFR heeft gekregen. Dat betekent dat zij geen verdere controle- of beoordelingswerkzaamheden uitvoeren.

SOFR hanteert slechts enkele regels als het gaat om het aanbestedingsbeleid. Dit is als volgt in de notulen van de bestuursvergadering van SOFR geformuleerd:

Aanbestedingsprotocol	>€ 750,- en < € 2.500,- minimaal 2 offertes en vanaf € 2500,- minimaal 3 offertes). Uitzonderingen zijn mogelijk mits goed onderbouwd.
-----------------------	---

Uit deze notulen blijkt verder dat het bestuur van SOFR daadwerkelijk enkele malen een uitzondering heeft gemaakt en deze kort heeft onderbouwd, waaruit niet op te maken valt of er alternatieven waren en wat de effecten geweest zouden zijn als conform de aanbestedingsregels was aanbesteed. Het SOFR-bestuur treedt volgens eigen zeggen behoedzaam op wanneer er wordt aanbesteed bij een lid van één van de bestuursleden van de ondernemersverenigingen. Er zijn hiervoor geen regels opgesteld.

05.7.2 Benutting ontvangen gelden

SOFR ontvangt de volledige reclamegelden die de gemeente via de Belastingssamenwerking West-Brabant heeft geïnd. Daarnaast declareert SOFR elk jaar een bijdrage van € 75.000,00 per bedrijventerrein bij de gemeente. SOFR oormerkt deze gelden per bedrijventerrein en verdeelt de reclamegelden op enkele posten na conform de verhouding van de inkomsten van de reclamegelden. Deze methode staat niet ter discussie.

SOFR neemt zelf geen initiatief om gelden onder haar beheer te bestemmen. Dat komt voornamelijk van de beide ondernemersverenigingen. OVM en OVB stellen jaarlijks een begroting samen op basis van de eigen activiteitenplannen. Vervolgens lopen alle verplichtingen en verdere administratie via SOFR. Zo is SOFR formeel opdrachtgever van de Parkmanagers, Parkrangers en staan de bedrijfsmiddelen (waaronder de auto's van de Parkrangers) ook bij SOFR op de balans. De ondernemersverenigingen hebben daarnaast nog wat eigen middelen uit het verleden. Een structuur die voor alle partijen goed werkt.

Er zijn door SOFR geen gelden uit het ondernemersfonds toegekend aan bedrijven, die op de bedrijventerreinen activiteiten willen ontplooiën. OVB is van mening dat SOFR veel meer initiatief mag nemen naar alle bedrijven op de bedrijventerreinen om aanvullende activiteiten buiten de ondernemersverenigingen te stimuleren. Het geld is immers van elke ondernemer. De betrokkenheid van de bedrijven is echter erg laag en voorzichtig mag geconcludeerd worden dat dat mede komt doordat het op beide terreinen qua schoon, heel en veilig goed op orde is. Ofwel "anders hoor je ze well!".

Wat opvalt is dat er structureel sprake is van een overschot tussen inkomsten en uitgaven bij SOFR en dat daarin een groot verschil zit tussen OVM en OVB. In haar jaarrekening 2019 heeft SOFR op 31-12-2019 een voorziening voor lopende projecten OVM staan van € 221.411,00 en voor OVB een vergelijkbare voorziening van € 513.248,00. Deze reservering is deels ontstaan doordat in het eerste jaar na oprichting al wel reclamebelasting geïnd werd, terwijl er in dat jaar nauwelijks al activiteiten uit het fonds werden gefinancierd.

OVM heeft een visie op Toekomstbestendigheid Majoppeveld ontwikkeld en zal deze middelen de komende jaren nodig hebben om deze visie in initiatieven om te zetten.

OVB is van mening dat haar terrein er goed bij ligt en vindt duurzaamheid van het bedrijventerrein pas een thema voor de vereniging wanneer de landelijke overheid met wettelijke maatregelen komt, die uitgevoerd kunnen worden in het algemeen en collectief belang. Het is daarom haar verwachting dat haar deel van deze voorziening bij SOFR verder zal oplopen. Het bestuur van OVB is dan ook van mening dat het goed zou zijn om de inning van de reclamegelden in 2021, in ieder geval (maar niet per definitie uitsluitend) op Borchwerf, één jaar over te slaan. Dit vanwege de huidige Corona crisis. Zij pleit ook voor een aanpassing van de regeling, zodanig dat de gemeente meer bijdraagt voor specifiek de Parkrangers, want de gemeente is verantwoordelijk voor toezicht en handhaving. Daarmee zou structureel de reclamebelasting voor de bedrijven kunnen worden verlaagd.

06 Conclusies en aanbevelingen

06.1 Conclusies

Als onderzoekers trekken wij de volgende conclusies uit de door ons uitgevoerde evaluatie:

- 1) Alle geïnterviewde personen en betrokken organisaties uiten hun **steun** voor het ondernemersfonds, de stichting, de doelstellingen en de uitvoering.
- 2) Alle partijen uiten daarnaast hun steun voor de **voortzetting** van de huidige regeling. Enkele geïnterviewden hebben de wens geuit om de reclamebelastingregels op onderdelen aan te passen.
- 3) Het beeld is dat iedereen overtuigd is dat de gelden aan de **juiste activiteiten** worden besteed. Er is een brede bevestiging van de positieve resultaten en de effecten daarvan. Vooral Majoppeveld heeft op het vlak van schoon, heel en veilig zichtbaar grote stappen kunnen maken.
- 4) Terwijl er voor het fonds een breed draagvlak onder ondernemers bestaat en de successen gewaardeerd worden, wordt de feitelijke **betrokkenheid** bij een deel van de ondernemers als laag gezien. Betrokkenen baseren dit op de opkomst bij bijeenkomsten en de relatief kleine groep betrokkenen die zich actief inzet voor activiteiten of vernieuwingen.
- 5) De **communicatie** door SOFR over haar verantwoording van de aanwending van de financiële middelen naar alle bedrijven op de beide bedrijfsterreinen ontbreekt.
- 6) Eigenaren van panden worden niet bereikt in de communicatie, terwijl met name de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid van de bedrijfsterreinen ook voor deze groep van belang is.
- 7) Er is sprake van een sterke **opbouw van reserves** bij SOFR voor met name OVB waar het bestuur van OVB geen plannen voor heeft. Het verschil in besteding van de middelen tussen OVM en OVB zal voorlopig blijven bestaan.
- 8) Doordat OVM en OVB de activiteitenplannen maken en SOFR daar geen eigen activiteiten aan toevoegt heeft ze daarmee een rol als **toezichthouder** op de beide ondernemersverenigingen ingenomen. De samenstelling van het bestuur van SOFR kenmerkt zich echter niet als onafhankelijk toezichthouder met bestuursleden van de ondernemersverenigingen die bestuurslid zijn van SOFR.
- 9) In de activiteitenplannen zijn ambities niet zodanig uitgewerkt dat **meetbaar** is wat er nodig is aan gelden en inzet om ze te realiseren en dat de voortgang (tussentijds) meetbaar kan worden gevolgd.

06.2 Aanbevelingen

Vanuit de getrokken conclusies en vooruitlopend op een positief besluit aangaande het voorzetten van het ondernemersfonds, doen wij een aantal aanbevelingen:

- 1) **Continueer** voor de komende vijf jaar de bestaande structuur en regeling met de reclamebelasting.
- 2) Maak een afweging of de ingebrachte suggesties aanleiding zijn om de **heffingsgrondslag** aan te passen.
- 3) Maak een duidelijke keuze of SOFR **slechts een toezichthoudend orgaan** is voor de twee ondernemersverenigingen of breidt de activiteiten van SOFR uit met een eigen programmering. Betrek bij deze keuze het SOFR bestuur en de besturen van de verenigingen. Pas naar aanleiding van deze keuze de statuten van SOFR aan en dan met name het doel en de samenstelling van het bestuur. Bezie ook of dat consequenties heeft voor de uitvoeringsovereenkomst tussen de gemeente en SOFR en houdt daarbij rekening met fiscale aspecten.

- 4) Laat SOFR de regels voor **aanbesteding** publiceren op haar website en de wijze waarop zij tot beoordeling komt van de activiteitenplannen.
- 5) Breidt de **transparantie** van SOFR uit door jaarlijks het jaarverslag en de jaarrekening naar alle bedrijven op Majoppeveld en Borchwerf I te sturen, waarmee mogelijk ook de betrokkenheid verder wordt gestimuleerd.
- 6) Laat de bestuurders van SOFR, OVM en OVB in overleg met de gemeente een plan maken over wat te gaan doen met de **niet benutte reserves** bij SOFR per 1-1-2021.
- 7) Laat SOFR, OVB en OVM gezamenlijk optreden en een **concreet plan** maken om meer ondernemers en ook de pandeigenaren te bereiken en ze te betrekken bij de doelstellingen.
- 8) Overweeg om de activiteitenplannen door OVM en OVB meer vanuit een **projectmatige** gedachte op te laten bouwen, met als suggestie van onze kant:
 - De vooraf beoogde **effecten en resultaten** expliciet maken in de vorm van doelstellingen, smart beschreven activiteiten en verantwoordelijkheden
 - Aangeven hoe de uitvoering van de activiteiten wordt **georganiseerd** (werkgroepen, actiehouders, communicatie over voortgang en rapportage)
 - Beschrijven hoe het bereiken van de beoogde effecten wordt **gemonitord** (waar, door wie, hoe vaak) op basis van een dashboard om de plannen op te monitoren
 - De **evaluatie** van de resultaten zoals behaald in het vorige jaar consequent opnemen

07 Tot slot

Wij hebben als onderzoekers de volle medewerking van alle betrokkenen mogen ervaren. Het waren prima gesprekken, gericht op het bevestigen en verbeteren van diverse aspecten van de regeling. Wij danken iedereen voor zijn bijdrage om deze evaluatie mogelijk te maken en hopen dat onze aanbevelingen zullen bijdragen om de regeling verder aan te scherpen.

Bijlagen

Bijlage A | Geïnterviewde organisaties en personen

Kees Kools, Wouter Melkert	Bestuur St. Ondernemersfonds Roosendaal
Hans Verbraak, Leon Suijkerbuijk, Ronald Mekes	Bestuur Ondernemersvereniging Majoppeveld
Serge Schoonen, Wesley van Dongen	Bestuur Ondernemersvereniging Borchwerf I
Olav Posthumus	Parkmanager Borchwerf I
Pieter Wierckx	Parkmanager Majoppeveld
René Heijnen	Heijnen (Borchwerf I)
Pascal de Klerk	Saver (Borchwerf I)
Rob van Beek	Cable Partners (Majoppeveld, Borchwerf I)
Ron Rommens	Penske Logistics (Majoppeveld)
Bas Moens	ADSR (Majoppeveld)
Ivo Sieben	Artimo (Majoppeveld)
Anton Arnold	Senior Juridisch Beleidsmedewerker, Gemeente Roosendaal
Rianne Raaijmakers	Strategisch Financieel Adviseur, Gemeente Roosendaal
Willemijn van den Eijnden	Accountmanager Bedrijven, Gemeente Roosendaal
Cees Lok	Wethouder, Gemeente Roosendaal
Lies Pateer	Medewerker Belastingssamenwerking West-Brabant

Bijlage B | Opgave gebruikte stukken

- Activiteitenplannen OVB 2016, 2017, 2018, 2019 en 2020
- Activiteitenplannen OVM 2017, 2018, 2019 en 2020
- Agenda SOFR 19-5-2020
- Berichten Chainels
- Brief ondernemersverenigingen, 24-9-2015
- Casus Nispen Duurzaamheid OVM 2020
- Concept Verordening reclamebelasting bedrijventerreinen
- Masterplan Duurzaamheid OVM 2020
- Motivatie Continueren Ondernemersfonds OVM t.b.v. College B&W, 2-6-2020
- Motivatie Continueren Ondernemersfonds OVB t.b.v. College B&W, 28-5-2020
- Notulen van de commissievergadering van de gemeente Roosendaal, 3-12-2015
- Notulen Raadsvergadering van de gemeente Roosendaal, 17-12-2015
- Notulen van de commissievergadering van de gemeente Roosendaal, 3-12-2015
- Notulen beeldvormende raadsbijeenkomst, 19-11-2015
- Presentatie Duurzaamheid OVM 2020
- Procedure OVB-OVM tot en met draagvlakmeting stichten Ondernemersfonds
- Raadsvoorstel Ondernemersfonds bedrijventerreinen Majoppeveld en Borchwerf I, 10-12-2015
- Raming van de initiële en jaarlijkse kosten invoering reclamebelasting bedrijventerreinen (Majoppeveld en Borchwerf I) Roosendaal
- SOFR Resultatenrekening 2019
- SOFR Begroting 2017, 2018, 2019, 2020
- SOFR Verschillen Begroting – Realisatie Majoppeveld 2019
- SOFR Resultatenrekening 2019 - verklaring verschillen vanuit OVB
- Statuut van oprichting SOFR
- Toelichting adviesnota bij Raadsvoorstel, 10-12-2015
- Toolbox Duurzaamheid OVM 2020
- Uitvoeringsovereenkomst tot verbetering economische vitaliteit bedrijventerreinen gemeente Roosendaal, 20-6-2016
- Voorbereidingsfase Duurzaamheid OVM 2020